

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.III.30.397/2016/3. szám

A Szegedi Ítéltábla Dr. Szabó Tamás ügyvéd által képviselt **felperes neve** felperes címeszám alatti székhelyű **felperesnek** a Dr. Ádám Sándor által képviselt **alperes neve** alperes címe szám alatti székhelyű **alperes** ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása, gépjármű törzskönyvének kiadása és egyéb követelés iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2016. november 2. napján kelt 11.G.40.019/2016/17. számú ítélete ellen felperes által 18., alperes által 20. sorszám alatt előterjesztett fellebbezésekre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit az alábbi újrászövegezés mellett **részben megváltoztatja**.

A bíróság megállapítja, hogy az alperes vételi joga a felperes tulajdonát képező Mercedes Benz S320 CDI típusú **X..** frsz-ú személygépkocsira vonatkozóan 2013. július 21-én megszűnt.

Megkeresi a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalát, hogy a fenti gépjárműre vonatkozóan a gépjármű-nyilvántartásban záradékként alperes javára bejegyzett opciós jog törléséhez szükséges hatósági intézkedéseket tegye meg.

Az elsőfokú ítélet további érdemi rendelkezését helybenhagyja.

Az illeték lerovásra, valamint perköltség fizetésre vonatkozó rendelkezéseket megváltoztatja, és a felperes által leletezés terhével még lerovandó első- és másodfokú eljárási illeték összegét 478.000,- (Négyszázhetvennyolcezer) forintra felemeli.

Mellőzi az alperes perköltség fizetésre kötelező rendelkezést, egyúttal kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 200.000,- (Kettőszázezer) forint első- és másodfokú eljárási költséget. További költségeiket a felek maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A felperesi ügyvédi iroda 2008. július 17-én finanszírozási kérelmet nyújtott be a **alperesi jogelőd neve** (alperes jogelődjé) egy gépjármű megvásárlásának finanszírozására irányuló kölcsönszerződés megkötése céljából. A pénzügyi intézet kérelemre adott egyedi hitelajánlata szerint, 5.500.000,- forint kölcsönösszeg esetén a mértékadó devizanem: svájci frank azzal, hogy a szerződést a felek havi fix konstrukcióval kötik, integrált CASCO biztosítás mellett, így 60 hónapon keresztül a biztosítási díjjal együtt a törlesztőrészlet havi 132.429,- forint.

A felperes az ajánlatot elfogadva, kölcsönvevőként 2008. július 21. napján kötötte meg írásban az alperesi jogelőddel az egyedi kölcsönszerződést. Ebben felek rögzítették, hogy a hitelező egy Mercedes S320 CDI típusú, **X..** frsz-ú gépjármű megvásárlásához biztosít 5.500.000,- forint összegű kölcsönt. A szerződés 5. pontjában a kölcsönvevő által az üzletszabályzat alapján választott kamatváltozás I. és kamatváltozás II. megjelölésű elszámolási mód: havi fix konstrukció. A 6.

pontban a kölcsönösszeg megjelölése mellett feltüntették a THM 18,21%-os mértéket, valamint, hogy mértékadó devizanem: CHF, rendszeres törlesztőrészek: 60x132.429,- forint. Az első törlesztőrészlet esedékessége 2008. augusztus 25., majd ezt követően minden hónap 25. napja. Az összes törlesztőrészlet 7.945.740,- forint. A szerződés 2., 3. pontja szerint az egyedi kölcsönszerződésben nem szabályozott kérdéseket a szerződés elválaszthatatlan részét képező, a **alperesi jogelőd neve** hitelezési tevékenységére vonatkozó **üzletszabályzat száma** számú üzletszabályzata tartalmazza. A kölcsönbevevő kijelentette, hogy az egyedi kölcsönszerződésben az annak elválaszthatatlan részét képező opciós és adásvételi szerződésben, valamint az üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette, és azokat a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismerte el, az üzletszabályzat átvételét a szerződés aláírásával nyugtázta.

A szerződés 4. pontjában adott megbízás alapján a hitelező a kölcsön összegét közvetlenül a jármű eladójának folyósította.

A szerződő felek a kölcsönszerződés biztosítása céljából a finanszírozott gépjárműre opciós szerződést is kötöttek. Ennek 4. és 6. pontja szerint a hitelező a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesíti. Felek a vételi joggal terhelt gépjármű tekintetében elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek. A gépjármű-nyilvántartásba utóbb záradékként kizárólag az opciós jog került bejegyzésre. Az opciós jog kikötéséhez kapcsolódóan az alperes igényt tartott arra, hogy a gépjármű törzskönyve az ő birtokában maradjon. Az alperes a 2008. július 21-től kezdődő hatállyal kikötött opciós jogát a perbeli gépjárműre vonatkozóan a későbbiek során nem gyakorolta.

A szerződő felek 2008. július 18-án abban állapodtak meg, hogy a hitelező, mint a biztosítóval közvetlenül szerződő díjfizető ún. integrált CASCO biztosítást köt a gépjárműre, és a kölcsön futamidejének lejártáig terjedő biztosítási időszakban a biztosító részére havi rendszerességgel fizeti a CASCO biztosítás díját, melyet oly módon hárít át a kölcsönbevevőre, hogy azt a teljes futamidő során egyenlő részletekre elosztva, a törlesztőrészekbe beépítve érvényesíti.

A hitelező szerződéskötéskor hatályos általános szerződési feltételeit tartalmazó **üzletszabályzat száma** üzletszabályzata (továbbiakban: üzletszabályzat) I/15. pontja alapján törlesztőrészlet: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott esedékességekhez tartozó tőke-, valamint kamat törlesztési kötelezettségek együttes összege.

Az üzletszabályzat I/18.c. pontja alapján mértékadó kamatláb: amennyiben a mértékadó devizanem egyéb, úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanemben 3 havi időtartamra jegyzett a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (3 havi LIBOR).

Az üzletszabályzat I/25.b., és c. pontjai szerint: kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet: kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x (fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam/mértékadó árfolyam) – 1.) Kamatváltozás III. (árfolyamváltozás): a kölcsönszerződés futamidő lejárt előtti megszűnésekor fizetendő ki nem terhelt kamatkülönbözet, melynek mértéke a szerződés megszűnésének eseteit szabályozó rendelkezésekben kerül megállapításra.

Az üzletszabályzat IV/4. pontja szerint a hitelező jogosult a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani. A kamatszámítás a kölcsön folyósításának időpontjában az alábbi képlet alapján történik:

$$K_i = H_{ixrx(t_i - t_i - 1)} / 36.000,$$

ahol: K_i t_i időpontban számított kamat
 H_i t_i időpontban fennálló tőketartozás

r	kamatláb %-ban
t_{i-1}	a t_i időpontot megelőző kamattörlesztés, illetve a folyósítás időpontja
t_i	a kamatszámítás értéknapja

Az üzletszabályzat V/6. pontja szerint a kölcsönbevevő köteles az egyedi kölcsönszerződésben, valamint a rendelkezésre tartási jutalék és kamatváltoztatást terhelő bizonylatokban meghatározott fizetési kötelezettségeinek legkésőbb az esedékesség időpontjában átutalással eleget tenni. A számla, illetve a készpénz átutalási megbízás hiánya, sem az, hogy a hitelező az esetleges inkasszó jogával nem él, valamint az a körülmény, hogy a kölcsönbevevő a finanszírozott eszközt nem vette át, és/vagy nem helyezte üzembe a kölcsönszerződésben meghatározott fizetési kötelezettség alól nem mentesít és nem módosítja az esedékesség időpontját sem.

Az üzletszabályzat IV/7. pontja szerint, amennyiben az elsődleges biztosíték opció, és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy a kölcsönbevevő köteles a hitelező felszólítására az eredeti feltételekkel egyező tartalommal ismét vételi jogot engedni, melynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap.

Az üzletszabályzat IV/9. pontja szerint, amennyiben a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozott bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.

Az ismertetett üzletszabályzat helyébe a 2009. augusztus 1. napjától hatályos **üzletszabályzat száma** számú új üzletszabályzat lépett.

Az alperes 2013. május 17-én arról értesítette írásban a felperest, hogy a kölcsönszerződés futamideje 2016. június 25. napjáig a kedvezőtlen árfolyamváltozások miatt meghosszabbodik, az alperes által nyilvántartott felperesi folyószámla záróegyenlege ekkor 972.676,- forint tartozást mutatott. Az alperes már 2012. október 12-től kezdődően több alkalommal is írásban fizetési felszólításokat küldött a felperesnek. A 2013. január 10-i, január 30-i, majd pedig május 29-i felszólítások azonban eredménytelenek maradtak. Az alperes a kölcsönszerződést 2013. július 24. napján írásban, azonnali hatállyal felmondta, egyidejűleg a felperes egy összegben esedékessé vált teljes tartozását 5.199.842,- forintban határozta meg.

A felperes 2013. szeptember 27-i, alpereshez intézett írásbeli felszólításában az opciós jog megszűnésére hivatkozással a gépjármű törzskönyvének kiadását követelte. Felszólította továbbá alperest a gépjármű-nyilvántartásban szereplő elidegenítési és terhelési tilalom törlése iránti intézkedések megtételére. Vitatta egyúttal a felmondáshoz kapcsolódóan közölt elszámolás helyességét, részletes, új elszámolás megküldésére hívta fel az alperest. Vitatta az elszámolás alapadatainak hitelességét, sérelmezte, hogy az elszámolás adatok hiányában nem ellenőrizhető.

Az alperes válaszlevelében előadta, hogy a törzskönyv kiadására és az opciós jog törléséhez szükséges nyilatkozatok megtételére csak akkor van mód, ha a felperes a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét maradéktalanul teljesíti. Hangsúlyozta egyúttal, hogy a kölcsönszerződésből eredően a felperesnek még fizetési kötelezettsége fennáll, így az alperesi társaság nem köteles kiadni sem a törzskönyvet, sem az opciós jog törléséhez szükséges nyilatkozatot. Fenntartotta álláspontját, hogy a szerződés felmondása jogszerű volt, a felmondásra az aktuális törlesztőrészek megfizetésének elmaradása szolgáltatott indokot. A szerződés felmondásának napjával a szerződésből eredő valamennyi tartozás egy összegben esedékessé vált. Az alperes közölte továbbá a szerződéskötés időpontjáig visszamenőleg a futamidő során változó, aktuális referencia kamatlábak kimutatását.

Az alperes a törzskönyv birtokosaként közigazgatási eljárást is kezdeményezett. Ennek eredményeként a Csongrád Megyei Kormányhivatal Szegedi Járáshivatala 2013. október 16. napján

meghozott határozatával a perbeli gépjárművet 6 hónapi időtartamra, ideiglenesen a közúti forgalomból kivonta.

A felperes időközben megindította jelen pert, és ezt a közigazgatási hatóság felé bejelentette, tiltakozva az intézkedéssel szemben. Az illetékes közigazgatási hatóság 2013. november 22. napján kelt újabb határozatával a korábbi határozatát visszavonta és az eljárást a per jogerős befejezéséig felfüggesztette.

Felperes többször módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes által kimutatott tartozás nem áll fenn. Emellett vagylagosan – ha a kölcsönszerződés feltételei szerinti elszámolást tekinti a bíróság irányadónak – 239.210,- forint megfizetésére is kérte kötelezni alperest, túlfizetésre hivatkozással (5. számú keresetmódosítás). Kérte egyúttal kötelezni az alperest a perbeli gépjármű törzskönyvének kiadására, valamint az opciós jog gépjármű-nyilvántartásból való törléséhez szükséges intézkedések megtételére. Kérte továbbá a 2013. július 24. napján kelt alperesi, azonnali hatályú felmondás érvénytelenségének megállapítását is, valamint azt, hogy az alperes nem jogosult kivonni a felperes tulajdonát képező gépjárművet a forgalomból. Kérte az üzletszabályzat I/15., II/25. b., c. pontjai érvénytelenségének megállapítását a Ptk. 209. § (1) bekezdésre hivatkozással e szerződési feltételek tisztességtelensége okán, valamint a Ptk. 201. § (1) bekezdésére is hivatkozott, álláspontja szerint őt az alperes a szerződés tartalmát illetően tévedésbe ejtette. A törzskönyv kiadására kötelezés iránti keresetét azzal indokolta, hogy a kölcsönszerződés a Hpt. 210. § (2) bekezdése alapján, továbbá a Hpt. 213. § (1) bekezdés c.) pontjára figyelemmel a kamatfeltüntetési hiánya, illetve a törlesztőrészletek száma, összege meghatározásának elmaradása miatt érvénytelen. Hangsúlyozta, az opciós jogra vonatkozó 5 éves időszak 2013. július 21. napján anélkül járt le, hogy az alperes e jogát gyakorolta volna. Sérelmezte továbbá, hogy a CASCO-díjáthárításra az alperes árfolyam-különbözetet számolt fel, valamint jogtalanul terhelte ki a rendkívüli árfolyameseményre figyelemmel az árfolyamváltozást. Álláspontja szerint az általános szerződési feltételek nem váltak a szerződés részévé, a felek közötti szerződést az egyedi ajánlat határozza meg. A felperes önmagát fogyasztónak minősítette arra hivatkozással, hogy nem tartozik gazdasági, szakmai tevékenysége körébe a gépjármű adásvétel, illetve a gépjármű finanszírozás. A felmondás jogellenességét azon az alapon állította, hogy a szerződésben nincs egyértelműen meghatározva a kamat mértéke, az ÁSZF-ben található kamatszámításra vonatkozó képlet alapján a kamat mértéke a kétismeretlenes-egyenlet miatt nem határozható meg. Megjegyezte, az alperes által a per során megadott képlet eltér az ÁSZF-ben szereplő képlettől. A kölcsönszerződés és az üzletszabályzat nem rögzíti, hogy annuitással kell-e meghatározni a törlesztőrészleteket, a CASCO összeg után pedig nem számítható fel árfolyam-különbözet.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az alperes álláspontja szerint a felek között hatályos és érvényes egyedi kölcsönszerződés jött létre, melynek részét képezi az üzletszabályzat is. Az üzletszabályzat V/6. és 7. pontjai alapján az alperes a gépjármű törzskönyvét csak akkor köteles kiadni, ha a felperes valamennyi fizetési kötelezettségét teljesítette. Ez a feltétel azonban a jelen esetben nem áll fenn. Vitatta, hogy a felperes fogyasztónak lenne tekinthető, a felperes ezért nem hivatkozhat a Hpt. 213. § (1) bekezdés c.) pontjára, mivel nem lakossági-fogyasztási kölcsönszerződést kötött. Megjegyezte, hogy a Hpt. 210. § (2) bekezdése nem írja elő az ügyleti kamat %-os formában való feltüntetésének kötelezettségét. A kamat megjelölés a perbeli szerződés alapján egyedileg meghatározható, nem azonos a mértékadó kamatlábbal. Az integrált CASCO biztosítással kapcsolatos megállapodás érvényes, az alperes a törlesztőrészletekbe beépítve érvényesítette a CASCO díjat. Az ezzel kapcsolatos árfolyamváltozás elszámolás tilalma azonban csak a fogyasztói szerződésekre vonatkozik. Megjegyezte, ettől függetlenül is a felperesnek jelentős összegű hátralékos tartozása még fennáll, ezért nincs jogalapja a törzskönyv kiadását követelni. Vitatta, hogy a szerződési feltételek tisztességtelenek lennének, egyebekben pedig a nem fogyasztó

felperes az általa sérelmezett feltételeket megtámadhatta volna, azonban a megtámadási idő utóbb már lejárt. Előadta, hogy a gépjármű-nyilvántartásba az elidegenítési és terhelési tilalom bejegyzésére nem került sor, ott csak opciós jog van bejegyezve, annak törlése azonban azért nem lehetséges, mert a felperes szerződési kötelezettségeit még maradéktalanul nem teljesítette. A felperes hátraléka a felmondáskor több mint 2 havi törlesztőrészletnek megfelelő mértékű volt. A felmondás alapjául nemcsak az árfolyamváltozásból eredő tartozás szolgált, a felmondás ezért hatályos, a szerződés megszüntetésre alkalmas volt, és kiváltotta annak további jogkövetkezményeit.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek az X.. frsz-ú gépjármű törzskönyvét, valamint a gépjárművet terhelő opciós jog törlésére vonatkozó nyilatkozatot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 39.000,- forint eljárási illeték leletezés terhével történő utólagos megfizetésére, továbbá kötelezte alperest, hogy a felperes javára 15 nap alatt fizessen meg 50.000,- forint perköltséget. Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában a felperes kereseti kérelmeit csoportosítva bírálta el aszerint, hogy melyek vonatkoztak a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítására, illetve melyek voltak marasztalási keresetek. Az érvénytelenségi hivatkozások kapcsán kiindulópontul azt vette a bíróság, hogy a felperesi ügyvédi iroda nem tekinthető fogyasztónak, ezért a tisztességtelennek minősített általános szerződési feltételek tekintetében csak megtámadási jog illette meg. A perben irányadó 1959. évi Ptk. 236. § (1) és (2) bekezdésére hivatkozva a bíróság az első törlesztőrészlet teljesítésétől számította az egy éves megtámadási határidőt, és megállapította, hogy a felperes a perbeli megtámadási nyilatkozatát azon túl, már elkésztetten terjesztette elő. Az árfolyam-különbözet felszámításával kapcsolatos tévedésre hivatkozást illetően az ítélet rögzíti, a kölcsönszerződés egyedi kikötései az ahhoz kapcsolódó üzletszabályzat, valamint az integrált CASCO-ra vonatkozó külön megállapodás egybevetett értelmezése útján megállapítható, a felperes számára egyértelműnek és világosnak kellett lennie a szerződés megkötésekor, hogy az integrált CASCO biztosítás díját az alperes a törlesztőrészleten belül érvényesítheti, emellett a törlesztőrészlet vonatkozásában az alperes jogosult volt az árfolyamváltozást is felszámítani. A szerződés rendelkezéseiből egyértelműen az tűnik ki, hogy a felperes e tekintetben az alperest nem ejtette tévedésbe. A felmondás jogellenességének megállapítására vonatkozó kereseti kérelmet sem találta a bíróság megalapozottnak, mivel ez a kereset valójában egy szerződésszegő alperesi elszámolásra hivatkozáson alapult. Ez esetben azonban a felperesnek jogmegóvással kapcsolatos érdeke nem áll fenn, amennyiben álláspontja szerint saját elszámolása szerződésszerű és az alapján a teljes tartozást már megfizette, úgy az alperes által a jövőben ellene indított elszámolási perben ezt majd védekezésként felhozhatja. Erre vonatkozóan külön megállapítási kereset a Pp. 123. § konjunktív feltételeinek hiányában nem terjeszthető elő.

A marasztalási kereseteket illetően a törzskönyv kiadására, valamint az opciós jog törlésére irányuló kereseteket találta a bíróság megalapozottnak. Megállapította, hogy a Ptk. 375. § (4), valamint a Ptk. 374. § (2) bekezdés együttes értelmezéséből adódóan az opciós jog legfeljebb 5 évre köthető ki, az ezzel ellentétes megállapodás semmis. A szerződő felek nem zárt opcióként szabályozták a vételi jogot, így a szerződés megkötésétől számított 5 év elteltével a vételi joggyakorlás lehetősége megszűnt, ezért köteles az alperes a gépjármű-nyilvántartásba bejegyzett opciós jog törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni. A bíróság szükségtelennek találta, ugyanilyen tartalommal az elidegenítési és terhelési tilalomra vonatkozó rendelkezés meghozatalát, figyelemmel arra, hogy a tényállásból kitűnt, a gépjármű-nyilvántartásba ilyen tartalmú tilalom nem is került bejegyzésre.

A bíróság szerződés értelmezése szerint a törzskönyvet az alperes kizárólag az opciós jog biztosítása érdekében volt jogosult magánál tartani. Az opciós jog megszűnésével e jogalapja megszűnt, ezáltal köteles a törzskönyv kiadására. Ez szükségtelenné teszi annak megállapítását, hogy az alperes nem jogosult a gépjármű forgalomból történő kivonásával kapcsolatos intézkedések megtételére, tekintettel arra, hogy az ítéleti rendelkezés folytán az alperes már nem rendelkezhet jogszerűen a

törzskönyvvél. A felperesi tulajdonos a törzskönyv birtokosaként eljárhat a gépjármű ideiglenes forgalomból történő kivonásával kapcsolatos közigazgatási eljárásban. A bíróság a részleges pernyertességre tekintettel a Pp. 81. § (1) bekezdése szerinti perköltség-megosztási szabály alkalmazásával rendelkezett perköltségviselésről.

Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezést terjesztett elő. Felperes fellebbezése az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatására irányult akként, hogy az ítélet tábla az elutasított kereseti kérelmeknek is teljes egészében adjon helyt. Fellebbezése indokolásának kiindulópontjaként felperes hangsúlyozta, hogy a finanszírozási kérelemhez képest felek által aláírt egyedi ajánlat tartalmazza azt, hogy ún. havi fix konstrukciós törlesztési szabályokkal jött létre a szerződés, és az is külön feltüntetésre került, hogy árfolyam-változástól mentesek a törlesztőrészletek. Az egyedi kölcsönszerződéshez az általános szerződési feltételek rendelkezései nem kapcsolhatók, azok nem is képezik a szerződés részét. Az egyedi szerződési feltételekkel ellentétes tartalmú általános szerződési feltételek nem váltak a szerződés részévé. Az iratokból megállapítható, hogy az egyedi ajánlat és az aláírt kölcsönszerződés tartalma között is jelentős eltérések vannak, mind az alkalmazott árfolyam, mind a THM, mind pedig a havonta fizetendő részletek meghatározása tekintetében. Felperes kétségbe vonta a késedelmi kamat kiszámíthatóságát, az üzletszabályzatban feltüntetett képlet erre nem alkalmas, megjegyezte továbbá, hogy az egyedi kölcsönszerződésben a kamat százalékos mértéke nem is került feltüntetésre. Az alperesi számítások ellenőrzése érdekében szakértői bizonyításra tett indítványát is fenntartotta.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem tekintette felperesi szerződő felet fogyasztónak, figyelmen kívül hagyta, hogy az ügyvédi iroda csak az ügyvédi törvény által szabályozott tevékenységi körben járhat el, nem jogosult pénzügyi tevékenységet végezni, már pedig a kölcsönszerződés szempontjából kell vizsgálni, hogy a felperes fogyasztónak minősül. Hangsúlyozta, hogy a felek közötti jogviszony nem gépjármű adásvételre, hanem annak finanszírozására szolgáló kölcsönszerződés megkötésére irányult.

Vitatta, hogy a tévedésre alapított megtámadási joga elévült. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy kizárólag a perben jutott a felperes tudomására az, hogy a havi törlesztőrészleten felül az alperes a CASCO díjat nem havi egyenlő részletekben, és nem forintalapon számította fel, hanem érvénytelen módon az árfolyam-különbözetet is figyelembe vette az ő terhére. A tisztességtelen szerződési feltételek megtámadására nyitva álló határidő számítását onnan kell kezdeni, amikor a felperes az alperes tisztességtelen szerződési gyakorlatát felismerte. Felperes fenntartotta fellebbezésében a felmondás érvénytelenségére vonatkozó kérelmét is. Előadta, emellett annak megállapítását is kérte, hogy már nincs tartozása alperes felé. Álláspontja szerint ez marasztalásra irányuló keresetnek minősül, mivel felperes más jellegű marasztalást e körben nem kérhet. Sérelmezte az elszámolással kapcsolatos szakértői bizonyítás mellőzését. Ez azért lett volna lényeges, mert ha bebizonyosodik, hogy ő a felmondás időpontjában nem tartozott, akkor az alperes azonnali hatályú felmondás útján jogszerűen nem szüntethette volna meg a kölcsönszerződést, hiszen lejárt követelés hiányában nem lehet hatályos a felmondás. Megjegyezte, ha az alperes által a perben hivatkozott kamatmértékekkel számítjuk a fizetési kötelezettségeket, még úgy sem állt volna fenn tőketartozása a felmondás közlésekor. E nyilatkozatait az alperes a per során nem vonta kétségbe, észrevételt nem tett rá. A bíróság ezért azt valószínűsíthette volna el a Pp. 163. § (2) bekezdés alkalmazásával.

Az alperes fellebbezése oly módon kérte az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, hogy a bíróság a keresetet teljes egészében utasítsa el. Kérte továbbá a perköltségviselés alóli mentesítését, és a felperes perköltségben való marasztalását az ő javára. Vitatta, hogy a törzskönyv birtokban tartásának lehetőségét kizárólag az opciós jog fennállta tette lehetővé számára. Az üzletszabályzat VI/1. pontjához képest speciális VI/9. pont helyes nyelvtani és rendszertartani értelmezése szerint a

törzskönyv birtokban tartásával önálló, atipikus biztosítékot tett lehetővé a szerződés az alperesi hitelező számára. E szerint az opciós szerződés esetleges megszűnése esetén is az alperes a törzskönyvet birtokban tarthatja mindaddig, amíg a kölcsönbevevő felperes az összes szerződéses fizetési kötelezettségét nem teljesíti. A felek jogszerűen kiköthették szerződésükben, hogy az opció bejegyzése és annak biztosítása miatt a kölcsönbevevő köteles átadni a törzskönyvet az alperesnek. E szerződési kikötéssel kapcsolatos az üzletszabályzat IV/9. pontja, mely szerint az alperes csak akkor köteles kiadni a törzskönyvet, ha a felperes valamennyi fizetési kötelezettségét teljesíti. Ez a kikötés akkor is hatályos, és alkalmazandó, ha a kikötött opció időtartama már eltelt. Az eljárás során csatolt folyószámla-egyeztetéből kitűnik, hogy a felperes fizetési kötelezettségének teljes körűen még nem tett eleget, így az alperes a törzskönyvet nem köteles részére kiadni. Hangsúlyozta, hogy a Kúria korábbi eseti döntéseiben is valamennyi szerződési feltétel együttes, egyedi elbírálásától tette függővé azt, hogy milyen kapcsolat áll fenn az opciós jog és a törzskönyv birtokban tartási jogosultság között. Ezt valamennyi esetben a Pp. 4. § (1) bekezdés szerinti szabad mérlegeléses bizonyíték értékelés során kell a bíróságnak egyedileg eldöntenie. A perköltség megosztása során kérte figyelembe venni, hogy öt kereseti kérelem közül csupán egy tekintetében vált pervesztessé. Ekként nagyobb arányú a pernyertessége, és ennek megfelelően kérte a perköltségviselés alóli mentesítését, és részére elsőfokú perköltség megállapítását felperes terhére.

A fellebbezések érdemben **túlnyomórészt alaptalanok.**

Jelen pertípus esetén a pénzintézettel szerződött, perindító fél kérelmeit a Pp. 3. § (2) bekezdése alkalmazásával szükséges jogi tartalmuk szerint értelmezni és eszerint csoportosítva, logikai sorrendet tartva kell azokat elbírálni. A felperes kereseti és fellebbezési kérelme - azok megszövegezése alapján - formálisan részben megállapításra, részben marasztalásra irányultak, tartalmuk szerint azonban a kérelmek, indokaikat és a kívánt joghatásokat is figyelembe véve úgy értelmezhetők, hogy a felperes saját számítása szerint már nem tartozik az alperesnek, tehát a kölcsönt teljes egészében a felmondást megelőzően már törlesztette, sőt vele szemben 239.210,- forint követelése áll fenn. Ennek következményeként kérte alperes kötelezését a perbeli gépjármű törzskönyvének kiadására, és az opciós jog törlése érdekében is igényt kívánt érvényesíteni az alperessel szemben. Lényegében ezen igényeinek jogalapjaként hivatkozott a kölcsönszerződés érvénytelenségére, illetve részleges érvénytelenségére tisztességtelen okán: a kamat meg nem határozására a Hpt. 210. § (2) bekezdése miatt a Hpt. 213. §-ra, továbbá az árfolyamkockázat viselését előíró 1/15. és II/25. b), c) szerződési pontok miatt, valamint tévedés, megtévesztés címén. A részleges érvénytelenség folytán álláspontja szerint az alperes vele szemben az árfolyamváltozásból származóan igényt nem érvényesíthet, valamint az ügyleti kamat tekintetében az általános szerződési feltételekből adódóan a LIBOR kamattal számolva a felmondáskor követelése az alperesnek nem állt fenn, ezért a felmondás felperes álláspontja szerint „érvénytelen”, vagyis joghatás kiváltására nem volt alkalmas.

Az ítéletábra osztja az elsőfokú bíróság álláspontját a felmondás érvénytelenségének megállapítására vonatkozó kereset alaptalanságát illetően annyiban, hogy a jogszabályban vagy szerződésben meghatározott felmondási ok fennállásának hiányában tett felmondási nyilatkozat nem „érvénytelen”, hanem jogszerűtlen, másrészt a perbeli felmondás jogellenességének megállapítására irányuló kereset előterjesztésének a Pp. 123. §-ában írt feltételei nem is állnak fenn. A felperes e tekintetben ténylegesen azonban nem megállapítási, hanem marasztalási keresetet terjesztett elő, a felmondás jogszerűtlenségére az alperes vele szembeni pénzvisszafizetési kötelezettségének jogalapjaként, illetve indokaként hivatkozott. A felmondás jogszerűsége tárgyában ilyen tartalmú hivatkozás megállapítási keresetként legfeljebb akkor lenne előterjeszthető, ha a felperes azt adta volna elő, hogy a felmondás jogellenességének jogkövetkezményeként a szerződés nem szűnt meg a perben még irányadó 1959. Ptk. 321. § (1) bekezdése alapján, és ezért ő továbbra is jogosult a

szerződés szerint részletekben törleszteni a még fennálló tartozását. A felperesnek azonban ilyen előadása nem volt, perindítása nem ilyen joghatás kiváltását célozta.

Az ítéletábra a felmondás jogszerűtlenségét ezért a marasztalási kereset jogalapjának megalapozottsága tükrében vizsgálta. Tény, hogy az alperes a felperesi fizetési késedelemre hivatkozással mondta fel a perbeli kölcsönszerződést, ami valósága esetén - mint súlyos szerződésszegés - a felmondásra jogszerű alapot adhat az üzletszabályzat felmondásra vonatkozó rendelkezéseiről függetlenül is, az 1959-es Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján. A felperes állítása szerint a felmondás azért jogszerűtlen, mert a szerződés érvénytelensége (részletes érvénytelensége) okán nem állt fenn hátraléka, emiatt a perben elsődlegesen a felperes által megjelölt érvénytelenségi okokat kellett érdemben vizsgálni.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperesi és alperesi jogelőd között a Ptk. 523. § (1), (2) bekezdése szerint bankkölcsönszerződés jött létre. Helyesen állapította meg továbbá, hogy a felperesi ügyvédi iroda által gépjármű finanszírozására kötött kölcsönszerződés a Hpt. 2. sz. melléklet III/5. pontja szerinti fogyasztási kölcsönnek nem minősülhet, mivel az nem természetes személy részére nyújtott kölcsön volt. Másrészt a Ptk. 685. § d) és e) pontjai szerint sem minősülhet fogyasztó által kötött fogyasztói szerződésnek, mivel a kölcsön felvétele az iroda részéről a szakmai tevékenység gyakorlása érdekében történt, a hitel és az azzal finanszírozott jármű az ügyvédi iroda könyvelésében is szerepel, az ügyvédi iroda tagjaként az ügyvéd munkába járásra és tárgyalásra való eljutásra, tehát szakmai tevékenység kifejtése körében használta a járművet, mely jövedelemszerző tevékenységet szolgált - mintegy cégautóként funkcionált -, ezért a kölcsön fogyasztói kölcsönnek sem minősül, ezáltal a jogviszony a DH1, DH2-es törvények hatálya alá sem tartozik (EBH 2015/1321. számú elvi döntés II. pont).

Az elsőfokú bíróság helyes megállapítása szerint, az alperes által adott egyedi ajánlatot követően - annak felperesi elfogadásával - a felek között deviza alapú kölcsönszerződés jött létre. Az elsőfokú bíróság okszerű mérlegelése szerint az alperesnél ekkor érvényben volt üzletszabályzat a perbeli deviza alapú szerződés részét képezi, az a Ptk. 205/A. § (1) bekezdése szerint általános szerződési feltételnek minősül, annak megismerését az alperes lehetővé tette és azt a szerződés aláírásával a felperes képviselője kifejezetten el is fogadta külön nyilatkozva arról is, hogy annak tartalmát megértette (Ptk. 205/B. §).

A deviza alapú kölcsönszerződés jellemzője, hogy a felek a hitelezőnek és az adósnak a kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kíróvá pénz), és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (leróvá pénz). A forintkölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett, devizában történő eladósodás következtében a kölcsönvevőre hárulnak az árfolyamváltozás hatásai, melyek azonban nem feltétlenül csak és kizárólag kedvezőtlenek lehetnek: a forint gyengülése az adós fizetési terhet növeli, erősödése azonban annak csökkenését is eredményezheti. A deviza alapú kölcsönszerződés, mint szerződéstípus ezért önmagában amiatt, hogy kedvezőbb kamatmérték ellenében az árfolyamkockázat az adósnál jelentkezik, nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe, sem jogszabályba, nem uzsorás szerződés, nem irányul lehetetlen szolgáltatásra és nem is színlelt szerződés (6/2013. PJE határozat 1), 2) pont).

Jelen esetben a hitelajánlatban és az egyedileg kitöltött blanketta kölcsönszerződésben egyaránt rögzítésre került, hogy a mértékadó devizanem CHF, tehát svájci frank, és havi fix konstrukció a törlesztés.

Az üzletszabályzat I/25. b., és c. pontja a deviza alapú kölcsönszerződésnél a mértékadó árfolyamot határozta meg, és a fizetés esedékessége napján az árfolyamváltozásának a törlesztő részletre gyakorolt hatását szabályozza. A felperes fellebbezésében azt hangsúlyozta, mivel az ajánlatban, az

egyeti kölcsönszerződésben, és az üzletszabályzatban (ÁSZF) foglaltak egymástól eltérnek, ezért az egyedi kölcsönszerződésben foglaltak az irányadók, az ÁSZF említett rendelkezései nem alkalmazhatók, ezért következtetése szerint a „fix deviza konstrukció” miatt az egyedi szerződésben részletezett törlesztő részleteken felül az árfolyamváltozás érvényesítésére az alperes nem jogosult. A Ptk. 205/C. § (1) bekezdése kimondja, ha az általános szerződési feltétel, és a szerződés más feltétele egymástól eltér, az utóbbi válik a szerződés részévé. A felperesi hivatkozás azonban nem helytálló.

A szerződés 6. pont, 4. sorában rögzített „mértékadó devizanem: CHF” kitétel egyértelműen utal arra, hogy a peres felek nem forint, hanem deviza alapú szerződést kötöttek, figyelemmel arra, hogy a blankettán nem a „HUF”, illetve „EUR” feltüntetéshez tartozó ablakokba került az „X” bejelölés, hanem a CHF megjelölésűbe. Emellett a „deviza alapú finanszírozás havi fix konstrukció” kitétel is félreérthetetlenül jelezte a felperesi szerződő fél számára, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztőrészlet összege változhat a futamidő során. Az 5. pontban rögzített szerződési nyilatkozat szerint maga a felperes választotta a havi fix konstrukciót, mely az üzletszabályzatra utalás folytán nem értelmezhető a felperesi álláspontnak megfelelően, azaz nem állapítható meg, hogy a deviza alapú szerződésnél ezzel a felek az árfolyamkockázat viselése tekintetében akként állapodtak volna meg, hogy az nem a felperest terheli. Ezen túl az Üsz. I/7., I/15., I/25 a, b, I/17., I/22. pontjai, valamint a havi fix konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezéseket tartalmazó XI. fejezet tartalmából, azok együttes értelmezése eredményeként a szerződéskötéskor egyértelműnek kellett lennie a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll, és annak kedvezőtlen irányú változásának terheit, felső korlát nélkül kizárólag ő köteles viselni. A felek az egyedi szerződésben meghatározták a mértékadó devizanemet, az üzletszabályzat pedig tartalmazta annak fogalmát, vagyis azt értelmezte (Üsz. I/17.) ezen kívül a mértékadó árfolyamot (Üsz. I/22.) míg az árfolyamváltozás kiszámítási módját az Üsz. I/25 b) pontja rögzítette. Mindezeknek az Üsz. I/7. pontjával, és a XI. fejezet rendelkezéseivel, vagyis a fix deviza konstrukció részletes magyarázatával való összevetésből megállapítható, hogy ha a mértékadó devizanem nem forint – mint a perbeli esetben – úgy a kölcsönbevevővel az elszámolás, az árfolyamváltozás, az üzletszabályzat, „kamatváltozás II.” meghatározásai szerint, a futamidő végén történik. Mindez kifejezetten arra utal, az árfolyamváltozás maga után vonja a kölcsönbe vevő fizetési kötelezettségének a változását is: a kedvezőtlen árfolyamváltozás miatt megemelkedő törlesztés havi fix összegei bár nem változhatnak, azonban ilyen esetben a beépített szerződési feltétel folytán automatikusan meghosszabbodik a futamidő. A „kamatváltozás II.” üzletszabályzati pont megszövegezése egyértelmű tehát a tekintetben, hogy az a kölcsön visszafizetési kötelezettség árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. Az előbb részletezett rendelkezések egyértelműen és átláthatóan tartalmazzák, hogy az adósnak a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális eladási árfolyam változásától függően különbözeti többletet kell fizetnie, melynek nincs felső határa. Az Üsz. I/23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is teljesen világosan tartalmazza, mi minősül rendkívüli árfolyameseménynek, nevezetesen; a mértékadó árfolyam 25%-ot meghaladó növekedése. Emellett a fix deviza konstrukcióra vonatkozó külön üzletszabályzati rendelkezések (Üsz. XI. fejezet) is egyértelműen leírják, hogy milyen fizetési kötelezettség terheli a felperest az árfolyamváltozással összefüggésben, és azt hogyan számolja fel az alperes, a felperesnek pedig milyen módon kell azt megfizetnie. Mindebből megállapítható, világos és érthető lehetett a felperes számára már a szerződéskötéskor, hogy a forint/CHF árfolyamának a felperesre nézve kedvezőtlen irányú változása növelni fogja fizetési terheit oly módon, hogy a szerződés futamideje meghosszabbodik, és az egyedi szerződésben megjelölt havi fix díjakat a szerződéskötéskor számítottakhoz képest tovább kell fizetnie. Az egyedi kölcsönszerződésben és az ajánlatban szereplő „deviza alapú finanszírozás: havi fix konstrukció” az üzletszabályzat rendelkezéseire is tekintettel nem értelmezhető akként, hogy az árfolyamváltozás a

felperest ne érintené. Az említett meghatározás valójában csak a deviza alapú szerződés elszámolási módjára utal, szemben a normál alapú deviza konstrukciókkal, amikor az árfolyamváltozás azonnal megjelenik a havi törlesztő részletek összegében (Üsz. I/6.). Ez nem áll ellentétben az általános szerződési feltétel kikötéseivel, ha a felperesi ügyvédi iroda képviselője kellő figyelmességgel átolvassa az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, az előbb részletezett szerződési rendelkezések alapján, a jogi ismeretekben járatos, nem fogyasztó jogi személy képviselőjének mindenképpen fel kellett ismernie, hogy a fizetési terhei a beépített szerződési feltétel folytán előre nem látható mértékben az említett elszámolási mód miatt megnövekedhetnek. A perbeli deviza alapú kölcsönszerződés az Üsz. I/15. és I/25. kikötései a szerződés részévé váltak, az árfolyamkockázat elszámolásra az alperes jogosult, ez okból a szerződés érvénytelensége még részlegesen sem állapítható meg.

Hivatkozott a felperes a szerződés tévedés, megtévesztés miatti érvénytelenségére is akként, hogy a szerződéskötéskor a havi fix konstrukció jelleg tartalmát tekintve az alperes őt megtévesztette. Az elsőfokú bíróság helyes megállapítása szerint a megtévesztésre való hivatkozás, mint a Ptk. 210. § (1) bekezdése szerinti megtámadási ok esetén a Ptk. 236. § (1) bekezdése által előírt egy éves határidő elteltét jelen esetben vizsgálni kell. A tévedés, megtévesztés felismerése szempontjából lényeges, hogy a szerződés és az annak elválaszthatatlan részét képező, azzal formálisan is összekapcsolt, egy iratba foglalt általános szerződési feltételeket a felperes képviselője megkapta, annak tartalmát a szerződéskötéskor megismerhette, így ezen időponttól számított egy év elteltével megtámadási joga megszűnt, a megtévesztésre való perbeli hivatkozása elkésett, annak érdemi elbírálására ezért már nincs mód [Ptk. 236. § (2) bekezdés a.) pont, (3) bekezdés]. Az elévült megtámadási igényt bírósági úton érvényesíteni nem lehet [Ptk. 325. § (1) bekezdés].

A felperes hivatkozott arra is, hogy a szerződésben az ügyleti kamat nem került meghatározásra, ezért a szerződés részlegesen érvénytelen.

A Hpt. szerződéskötéskor hatályos 210. § (2) bekezdése szerint a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben egyértelműen meg kell határozni a kamatot, a díjat és minden egyéb költséget vagy feltételt, ide értve a késedelmes teljesítés jogkövetkezményeit és a szerződésben biztosított mellékkötelezettségek érvényesítésének módját, következményeit is. Önmagában az, ha a szerződés e követelményeknek nem felel meg, nem eredményezi a szerződés semmisségét, a törvényben jelölt tartalmi elemek hiányához a Hpt. csak a fogyasztási szerződések tekintetében fűzi a semmisség következményét (Hpt. 213. § (1) bekezdés). A perbeli kölcsönszerződés azonban nem fogyasztó által kötött fogyasztási szerződés.

A Hpt. 210. § (2) bekezdésének idézett rendelkezéséből ugyanakkor az is következik, hogy a kamatban és - ha a felek megállapodása szerint a kölcsönbe vevő által teljesítendő ellenszolgáltatás részét díj és költség is képezi -, a díjban és költségekben való megállapodás a nem fogyasztói kölcsönszerződésnek is lényeges tartalmi eleme, így e feltételek egyértelmű meghatározása nélkülözhetetlen a szerződés létrejöttéhez (Ptk. 205. § (2) bekezdés). Ebből következően az a Hpt. hatálya alá tartozó nem fogyasztási kölcsönszerződés, amely nem tartalmazza egyértelműen a kölcsönbe vevő által fizetendő kamatot, díjakat és költségeket, az említett lényeges szerződési feltételekre vonatkozó kölcsönös és egybehangzó akaratkifejezés hiányában létre nem jönnek minősül. A jelen ügyben ez azonban nem állapítható meg.

Az 1959. évi Ptk. 205. § (2) bekezdése értelmében a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Visszterhes szerződés esetén mindenképpen lényeges tartalmi elem a szolgáltatás és ellenszolgáltatás meghatározása. Kölcsönszerződésnél – a Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint – a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti

visszafizetése. Ennek megfelelően a kölcsönszerződés létrejöttéhez a feleknek meg kell állapodniuk egyrészt a hitelező által folyósítandó kölcsön összegében, másrészt az adós visszafizetési kötelezettségében. Ez utóbbinak bankkölcsönszerződés esetén tartalmaznia kell a folyósított forint összeg kamatát is a Ptk. 523. § (2) bekezdése értelmében, ez azonban – a szerződési jog alapvetően diszpozitív jellegéből és a szerződési szabadság elvéből következően (1959. évi Ptk. 200. § (1) bekezdés) nem jelenti azt, hogy az ellenszolgáltatás a tőkén és a kamaton felül ne tartalmazhatna az adós részéről teljesítendő egyéb fizetési kötelezettséget is, és annak sincs akadálya, hogy a felek az ellenszolgáltatás mértékét egy összegben vagy havi forintösszegben határozzák meg anélkül, hogy annak egyes elemeit, számszerűen vagy %-os mértékben külön-külön megjelölnék.

Jelen esetben a deviza-alapú szerződés a fix deviza konstrukció szerint a tőke 5.500.000,- forint összegére a szerződéskor kalkuláltak szerint felperesnek 60 hónapon keresztül, 132.429,- forint összeget kellett teljesíteni (összesen 7.945.740,- forintot), mely már a kamatot is tartalmazta. A szerződés ugyan %-os mértékű kamatot nem tüntet fel, és az ÁSZF I/16., I/8. pontja sem határozza meg az ügyleti kamat mértékét, megállapítható azonban, hogy a felperes által szerződés szerint visszafizetendő összeg meghaladja az alperes, mint hitelező által nyújtott kölcsön összegét, azaz a felek a kölcsönért ellenszolgáltatást bizonyosan kikötöttek, tehát a kölcsönszolgáltatás ellenértékében ezáltal mindenképpen megállapodtak.

Nem érvénytelen továbbá a szerződés abból az okból sem, hogy a kamat mértékének meghatározása során a felek figyelembe vették: az alperes ún, integrált CASCO szolgáltatással nyújtja a kölcsönt a felperes felé. Az integrált CASCO biztosítási konstrukcióval kapcsolatban a csatolt egyedi ajánlatból, valamint a szerződésből és az erre vonatkozó külön íven szövegezett megállapodásból az tűnik ki, hogy a CASCO biztosítást az alperes köti, melynek díját az ügyleti kamat mellett, költségként, a törlesztőrészlet részeként számítja fel a felperes felé. A biztosítási díjat a kölcsönadó ilyen formán beépíti (integrálja) a törlesztőrészletbe.

Az integrált CASCO kikötése és törlesztőrészletbe való beépítése lényeges szerződési feltétel, mert a lízingbeadó egyik mellékszolgáltatásának költségét hárítja tovább ilyen módon a lízingbevevőre. Ennek meghatározása világosan és egyértelműen történt, a Ptk. 209. § (5) bekezdése szerinti tisztességtelenség ezért önmagában a biztosítási díj áthárítása miatt ugyancsak nem állapítható meg. Felmerülhet azonban, hogy az általános szerződési feltételek között szereplő I/25. pontban szabályozott szerződési kikötés tisztességtelensége amiatt, hogy az, az integrált CASCO-díj összege után is lehetővé teszi az árfolyamváltozás érvényesítését, mivel a törlesztőrészletek teljes összege után történhet devizaárfolyamhoz igazított felszámítás. A jelen esetben azonban a felperesi ügyvédi iroda fogyasztónak nem minősül, ezért a Ptk. 209/A. § (1) bekezdése alapján az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, tisztességtelennek tartott kikötést a sérelmet szenvedett – nem fogyasztó – fél legfeljebb megtámadhatja. Ennek előterjesztési ideje a Ptk. 236. § (1) bekezdése szerint egy év, mely a 236. § (2) bekezdés c) pontja alapján részletekben történő teljesítésnél az első teljesítéstől tehát az első törlesztőrészlet esedékességétől kezdődött, és jelen per megindításáig már eltelt. Az ÜSZ I/25. számú szerződési kikötés fenti okú tisztességtelensége a felperes elkésztett megtámadási hivatkozása miatt ezért az ugyancsak a Ptk. 236. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó Ptk. 325. § (1) bekezdésére tekintettel jelen perben nem vizsgálható.

Mindezekre tekintettel nem állapítható meg az, hogy a kamat kikötés módja, illetőleg a teljes törlesztőrészletre vonatkozó deviza árfolyamváltozás-követés előírása miatt a kölcsönszerződés akár csak részlegesen is érvénytelen lenne. A felperes nem támasztotta alá azt sem, hogy a szerződés rendelkezéseit az általa hivatkozottaknak megfelelő módon kellene értelmezni, a peradatok nem igazolják, hogy a felmondás időpontjában nem volt tartozása az alperes felé, így a több írásbeli

fizetési felszólítást követő, azonnali hatályú felmondás jogszerűségét jelen perben nem tudta kétségessé tenni.

A perbeli kölcsönszerződésből eredő tartozás fennálltát vitató, és marasztalásra irányuló keresetet a kifejtett indokok miatt az elsőfokú bírósággal egyezően az ítéletábra sem találta megalapozottnak. A jelen perbeli jogvita érdemi elbírálása során tisztázódott az, hogy a szerződés milyen lényeges tartalmi elemekkel jött létre, és hogy annak részét képezi az alperes üzletszabályzata is.

A felperes további marasztalási keresetet is előterjesztett alperessel szemben, melyben meghatározott cselekményre, a perbeli gépjármű törzskönyvének kiadására kérte őt kötelezni. E keresetét a felperes az opciós jog megszűnésére alapította, és kérte annak megállapítását is, hogy a még törzskönyv birtokában lévő alperes nem jogosult a gépjármű forgalomból történő kivonására. E kérelmek azonban nem tekinthetők valóságos tárgyi keresethalmaznak, hiszen egyrészt a törzskönyvkiadás előfeltétele az opciós jog megszűnésének megállapítása, ha pedig a törzskönyvkiadás elrendelésre kerül, ennek következménye nyilvánvalóan az lesz, hogy a törzskönyvvel már nem rendelkező alperes a továbbiakban nem intézkedhet a gépjármű forgalomból történő kivonása iránt. E perbeli igények tekintetében tehát elsődlegesen abban a szerződésértelmezési jogkérdésben kellett a bíróságnak állást foglalni, hogy a törzskönyv birtoklásának joga szorosan az opciós joghoz, mint szerződési biztosítékhoz kapcsolódik-e, vagy önálló, atipikus szerződési biztosíték, illetve ez a jog utóbb az opciós jog megszűnése ellenére még megilleti-e az alperest.

Az ítéletábra álláspontja szerint a keresetet e tekintetben az elsőfokú bíróság helyesen bírálta el, az ítélet e tárgyú rendelkezését és indokolását támadó fellebbezési hivatkozások nem alaposak. A bírói gyakorlat elfogadhatónak találja - a Ptk. diszpozitív rendelkezéseire tekintettel -, hogy a felek a kölcsönszerződésük biztosítására a Ptk-ban nem nevesített, önálló atipikus biztosítékként a kölcsönrel finanszírozott gépjármű törzskönyvének birtokban tartására vonatkozó jogosultságot is kiköthessenek a kölcsönadók javára. Ennek azonban a kölcsönszerződésből, illetve a szerződés részét képező általános szerződési feltételekből egyértelműen ki kell tűnnie. Annak rögzítése, hogy a hitelező a kölcsönszerződésből fakadó kölcsönbe vevői kötelezettségek maradéktalan teljesítése esetén köteles a gépjármű törzskönyvét az adós részére kiadni, önmagában még nem minősül olyan atipikus szerződési biztosítéknak, mely a törzskönyv birtokban tartásának jogát az opciós jog megszűnését követően is lehetővé tenné. Az adott perbeli eset tényállásához és a per tárgyát képező szerződés rendelkezéseire képest kell egyedileg állást foglalnia a bíróságnak ilyen tárgyú kereseti kérelem esetében. A perbeli esetben, az ítéletábra a Ptk. 207. § (1) bekezdés szerinti szerződés értelmezése szerint, az ÜSZ IV/9. pontjában az alperesi hitelező számára előírt törzskönyvkiadási kötelezettség egy eggyediesített eseteként határozza meg azt, hogy a kölcsön szerződésből eredő teljes tartozás rendezése esetén a felperes részére ki kell adni a törzskönyvet. Az ítéletábra szerződés értelmezése szerint azonban ez a kikötés nem kizárólagos, ettől független más előfeltétel teljesülése, bekövetkezése is előidézhetheti jogkövetkezményként ugyanezt a kiadási kötelezettséget. Az üzletszabályzat VI/1. pontja a kölcsönbevevő kötelezettségei között előírja, hogy a gépjármű törzskönyve az alperes részére kerüljön megküldésre, azonban mindezt azzal szoros összefüggésben írja elő a szerződés, hogy a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a hitelező javára a vételi jog és ennek biztosítására elidegenítési és terhelési tilalom kerül bejegyzésre. Az említett szerződési rendelkezésből, illetve ennek az üzletszabályzat más rendelkezéseivel való együttes értelmezéséből azonban még nem következik, hogy az alperes javára egyfajta önálló, atipikus biztosítékként tették volna lehetővé a felek közös szerződési akarattal a törzskönyv alperes általi birtoklását. Az említett szerződési szabályok Ptk. 207. § (1) bekezdés szerinti, együttes értelmezéséből, valamint azok szerkezetéből az következik, hogy egymásra épülő kötelezettséggént, elsősorban az opció, másrészt az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába. Ez ilyen formán csak járulékos jellegű szerződési

biztosíték, a törzskönyv jogi sorsa - a birtoklásához való jog -, ekként osztja az elsődleges biztosítékok sorsát. E biztosítékok azonban megszűntek az opciós jog gyakorlására nyitva álló 5 éves határidő elteltével.

A Kúria, perbelivel egyező jogkérdésben hozott, legutóbbi eseti döntésében kifejtett jogértelmezésével egyezően az ítéletábra hangsúlyozza, hogy az opciós jogtól, és egyéb elsődleges biztosítékoktól független önálló, atipikus biztosíték kikötésének lehetőségét a Ptk. 200. § (1) bekezdésének diszpozitív rendelkezései lehetővé teszik, ennek azonban a kölcsönszerződés egyedi rendelkezései megfogalmazásaiból, illetve a kölcsönszerződés részévé vált általános szerződési feltételből egyértelműen ki kell tűnnie (Legfelsőbb Bíróság, Kúria BH 2017/1/13. szám alatt közzétett, Kúria Pfv.V.21.971/2015/6. számú eseti döntés). A kifejtettekből következően a perbeli esetben is a törzskönyvkiadás az opciós jog megszűnésével válik esedékessé, de éppen emiatt egyúttal szükséges az opciós jog megszűnésének ítéleti rendelkezéssel történő megállapítása is. Az elsőfokú bíróság helyesen vezette le a Ptk. irányadó rendelkezéseire tekintettel azt, hogy a szerződéskötéstől számított 5 év elteltével, meghosszabbítás hiányában az opciós jog megszűnt. Ennek időpontja: 2013. július 21. napja. Az ítéletábra mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező részét - átszövegezés útján - az opciós jog megszűnését és a megszűnés időpontját is rögzítő rendelkezéssel kiegészítette. Az opciós jog megszűnésének megállapításához kapcsolódóan pedig, a kialakult gyakorlatnak megfelelően, megkereste az illetékes közigazgatási hatóságot a gépjármű-nyilvántartásba még jelenleg is bejegyzett opciós záradék törléséhez szükséges intézkedések megtétele érdekében.

Az elsőfokú bíróság pontatlanul rendelkezett úgy, hogy az alperest kötelezte a gépjárművet terhelő opciós jog törlésére vonatkozó nyilatkozat megtételére. Ez a rendelkezés ugyanis jognyilatkozat bírósági ítélettel történő pótlására irányuló keresetet feltételez, azonban a bírói gyakorlat szerint az opciós jog megszűnésének megállapítása, és a gépjármű-nyilvántartást vezető hatósághoz intézett, az említett tartalmú megkeresés útján kell a tartalma szerint valójában ezt célzó keresetnek helyt adni.

A másodfokú eljárás során a peres felek képviselői egyezően adták elő a már elsőfokú eljárásban is felmerült azon tényállást, mely szerint az elidegenítési és terhelési tilalom nyilvántartási bejegyzésére a szerződési előírások ellenére nem került sor, így ezzel kapcsolatban a fellebbezés törlési kérelmet már nem tartalmazott.

A kifejtettekből következően az alperes már az opciós jog megszűnése óta nem tekinthető a törzskönyv jogalappal rendelkező birtokosának. A törzskönyv kiadására irányuló marasztalás teljesítése esetén a felperes a birtokába került törzskönyv révén intézkedhet a számára nyilvánvaló érdeksérelmet okozó, jelenleg felfüggesztés alatt álló közigazgatási eljárás megszüntetése iránt. E körben jog védte érdek már nem áll fenn, ezért a Pp. 123. §-a által előírt konjuktív előfeltétel hiányában ilyen megállapítás ítéletben nem rögzíthető.

A kifejtettekből következően az elsőfokú bíróság keresetet érdemben elbíráló rendelkezései tekintetében az alperes fellebbezése teljes egészében alaptalannak bizonyult, míg a felperesi fellebbezést - túlnyomórészből alaptalansága mellett - az ítéletábra annyiban méltányolhatónak találta, hogy a vételi joggal kapcsolatos kereseti kérelmet elbíráló rendelkezést átszövegezéssel megváltoztatta a Pp. 253. § (2) bekezdésre történő hivatkozással. A vételi jog megszűnésének megállapítása azért szükséges, mert ez a törzskönyvkiadás előfeltétele, egyúttal megteremti a gépjármű-nyilvántartásban még mindig bejegyzésként szereplő opciós jog törlésének alapját. E tekintetben volt még szükséges a bírósági intézkedés, a kereset célja ugyanis erre is kiterjedt. Ennek megfelelően az opciós jog megszűnése, valamint ennek következményeként, meghatározott cselekményre kötelezésként, törzskönyvkiadásra vonatkozó ítéleti rendelkezés mellett az ítéletábra a bírói gyakorlatot követve az átszövegezéssel történő megváltoztatás útján megkeresést is intézett az

illetékes közigazgatási hatósághoz a gépjármű-nyilvántartásban záradékként bejegyzett opciós jog törléséhez szükséges intézkedések megtétele érdekében. Helytálló volt az az ítéleti rendelkezés, mely az elidegenítési és terhelési tilalom törlésével kapcsolatos keresetet elutasította, tekintettel arra, hogy a másodfokú eljárásban a felek egyezően úgy nyilatkoztak, hogy a gépjármű-nyilvántartásba ilyen tilalom bejegyzésére a szerződési kikötések ellenére végül nem is került sor. Az e tekintetben nem fellebbezett elsőfokú ítéletet e részében tehát az ítéletábra másodfokú ítélete nem érintette.

A le nem rótt illeték, valamint perköltség viselés tekintetében az annak alapjául szolgáló pertárgyérték eltérő meghatározása miatt az elsőfokú ítélet rendelkezéseit meg kellett változtatnia az ítéletábrának (Pp. 253. § (2) bekezdés). A pertárgyérték meghatározására alapvetően téves kiindulópontból került sor az elsőfokú eljárás során, tekintve, hogy valamennyi felperesi kereset nem tekinthető meg nem határozható értékűnek. Ezek közül csupán a törzskönyv kiadására vonatkozó marasztalási kereset esik az Itv. 39. § (3) bekezdés b.) - illetve másodfokú eljárásban, a c.) - pontjának hatálya alá. A törzskönyvkiadására irányuló marasztalási igény teljesítésének előkérdése az opciós jog megszűnésének vizsgálata, a törzskönyvkiadás elrendelése esetén pedig a következmény az, hogy a forgalomból való kivonással kapcsolatos közigazgatási eljárás megszüntetése iránt a felperes jogosulttá válik intézkedésre. Ezen kérelmek tehát nincsenek valójában keresethalmazatban, így kizárólag a törzskönyvkiadás tekintendő meg nem határozható értékű marasztalási keresetnek. Eszerint egyszer kell 600.000,- forint pertárgyértéket e kereseti kérelmek tekintetében figyelembe venni.

A szerződés érvénytelenségét állító, valamint a felmondás jogszerűségét kétségbe vonó felperesi állásponton alapuló keresetek abból erednek, hogy a felperesnek a felmondás időpontjában az érvénytelen szerződési kikötések figyelmen kívül hagyása, és a befizetéseinek saját szerződésértelmezéséhez igazodó elszámolása esetén már nem áll fenn tartozása a felmondás időpontjában. A keresetek valójában, függetlenül attól, hogy melyiket fogadja el alaposként a bíróság, egy irányba mutatnak: a perlés célja elsősorban az, hogy az alperes által a felmondás időpontjában nyilvántartott, a felmondással egyidejűleg közölt 5.199.842,- forint összegű tartozás alól felperes mentesüljön. Az érvénytelenségi okokra, illetve a felmondás jogszerűtlenségére történő kereseti hivatkozások ezért nem keresethalmazatként bírálандók el, a pertárgy értéke ekként 5.199.842,- forintban határozandó meg. A kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított keresethez kapcsolódó pertárgyérték meghatározására vonatkozó bírói gyakorlat szerint ugyanis a per tárgya nemcsak abból a követelésből állhat, amelyet esetlegesen a kölcsönvevő túlfizetésként visszakövetel a kölcsönadótól, hanem abból a követelésből is, amelyet a kölcsönadó által nyilvántartott még fennálló tartozásból a felperes keresetében vitat. A perbeli esetben utóbbi, tehát a tartozás vitatása történt meg az érvénytelenségi hivatkozások következményeként a felperes részéről, így az alperes által még jelenleg is nyilvántartott, a felmondás időpontjára nézve egy összegben tőkésedett tartozás összege a másik pertárgyérték. Ennek megfelelően nem 3.000.000,- forint, hanem (kerekítve) 5.200.000,- forint + 600.000,- forint pertárgyértékből kell kiindulni az illetékviselés, valamint a perköltség megosztás során.

A költségkedvezményben nem részesült felperesnek, tehát 5.800.000,- forint pertárgyérték alapulvételével kellett volna lerónia az elsőfokú illetéket 348.000,- forint összegben. Ehhez képest az elsőfokú eljárás során csupán 141.000,- forint illeték lerovására került sor. A másodfokú eljárásban a kerekítve 5.200.000,- forint pertárgyértékkel figyelembe vett kereset tekintetében eredménytelen volt a fellebbezés, így a felmerült 416.000,- forint összegű másodfokú eljárási illetéket teljes egészében a felperesnek kell viselnie, ugyanakkor csak 144.000,- forint másodfokú fellebbezési illeték lerovására került sor.

Mindezekből következően a felperesnek perindításkor 312.000,- forint + 36.000,- forint elsőfokú illetéket kellett volna lerónia, melyhez hozzászámítandó még az 5.200.000,- forintos pertárgyértékű keresetre vonatkozó fellebbezésének további 416.000,- forint összegű illetéke. A költségkedvezményben nem részesült felperest így összesen 764.000,- forint összegű első- és másodfokú (fellebbezési) illetékviselés terheli. Ehhez képest csupán 141.000,- forint elsőfokú, valamint 144.000,- forint fellebbezési illeték, összesen 286.000,- forint illeték lerovása történt meg. A két összeg különbözetére (764.000,- forint - 286.000,- forint) tehát 478.000,- forintra vonatkozóan kellett az ítéletáblának leletezés terhével illeték lerovásra pótlólag felhívnia a felperest.

Az alperes fellebbezésére 48.000,- forint illetéket rótt le. Ez a meg nem határozható pertárgyértékű követelésnek helyt adó, alperessel szemben megítélt marasztaláshoz (törzskönyv kiadás) igazodó fellebbezési illeték. E tekintetben azonban az alperes pervesztes lett, így ezt az illetéket viselnie kell [Pp. 78. § (1) bekezdés].

A felek közötti perköltség a részleges pernyertesség-pervesztességre tekintettel megosztandó, az 5.200.000,- forint pertárgyértékű kereseti kérelem tekintetében a felperes pervesztes lett és csupán a meg nem határozható pertárgyértékűnek tekintett marasztalási kereset tekintetében vált pernyertessé. Így annak ellenére, hogy az utóbbihoz kapcsolódó 36.000,- forint lerótt elsőfokú illeték tekintetében alperestől perköltség térítésre jogosult, a jelentősebb arányú pervesztessége miatt mégis neki kell az alperes felé arányosított mértékű ügyvédi munkadíjból álló, részbeni első- és másodfokú perköltségtérítést fizetnie. Az ítéletábla az ezt meghaladó költségek tekintetében a pernyertesség, pervesztességi arányok figyelembe vétele mellett úgy rendelkezett, hogy azokat a felek maguk viselik (Pp. 81. § (1) bekezdés).

Szeged, 2017. február 2.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.. Dobler László s.k.. Béri András s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró